

Педагогічні умови формування фахових компетенцій майбутніх тренерів-викладачів у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін

Буренко М.С.

Класичний приватний університет

Анотація:

Мета роботи – обґрунтування необхідних і достатніх педагогічних умов формування фахових компетенцій майбутніх тренерів-викладачів у ході вивчення фахових дисциплін. Встановлено педагогічні умови формування фахових компетенцій. Це – розробка і впровадження додаткових компетенційно зорієнтованих змістових модулів професійно орієнтованих дисциплін. Також, стимулювання студентів до професійного розвитку на основі актуалізації їхнього професійного інтересу. Зазначається необхідність роз'яснення сутності професійних функцій і фахових компетенцій тренера-викладача. Показано важливість безпосередньої та опосередкованої взаємодії з агентами професійної соціалізації – викладачами, спортсменами, видатними тренерами. Зазначається необхідність використання нетрадиційних форм лекцій, що спрямовані на набуття студентами когнітивної основи компетенцій. Рекомендується створення у навчальному процесі ситуацій, що відтворюють особливості соціально-психологічної та операційної складових тренерської діяльності.

Буренко М.С. Педагогические условия формирования профессиональных компетенций будущих тренеров-преподавателей в процессе изучения профессионально-ориентированных дисциплин. Цель работы – обоснование необходимых и достаточных педагогических условий формирования профессиональных компетенций будущих тренеров-преподавателей в ходе изучения профессиональных дисциплин. Установлены педагогические условия формирования профессиональных компетенций. Это – разработка и внедрение дополнительных компетенционно ориентированных смысловых модулей профессионально ориентированных дисциплин. Также, стимулирование студентов к профессиональному развитию на основе актуализации их профессионального интереса. Отмечается необходимость разъяснения сущности профессиональных функций и профессиональных компетенций тренера-преподавателя. Показана важность непосредственного и опосредованного взаимодействия с агентами профессиональной социализации – преподавателями, спортсменами, выдающимися тренерами. Отмечается необходимость использования нетрадиционных форм лекций, которые направлены на приобретение студентами когнитивной основы компетенций. Рекомендуется создание в учебном процессе ситуаций, которые воспроизводят особенности социально-психологической и операционной составляющих тренерской деятельности.

Burenko M.S. Pedagogical terms of forming professional jurisdictions of future trainers-teachers in the process of study professionally-oriented disciplines. A purpose of work is a ground of necessary and sufficient pedagogical terms of forming professional jurisdictions of future trainers-teachers during the study of professional disciplines. The pedagogical terms of forming professional jurisdictions are set. It is development and introduction of additional competence of the oriented semantic modules of the professionally oriented disciplines. Also, stimulation of students to professional development on the basis of actualization of their professional interest. The necessity of elucidation of essence of professional functions and professional jurisdictions of trainer-teacher is marked. Importance of the direct and mediated co-operating is shown with the agents of professional socialization – teachers, sportsmen, prominent trainers. The necessity of the use of untraditional forms of lectures which are directed on acquisition of cognitive basis of jurisdictions students is marked. Creation is recommended in the educational process of situations which reproduce features socially psychological and operation constituents of trainer's activity.

Ключові слова:

фаховий, компетенції, тренер, орієнтований, дисципліни.

профессиональный, компетенции, тренер, ориентированный, дисциплины.

professional, jurisdictions, trainer, oriented, disciplines.

Вступ.

Гармонійний розвиток підростаючого покоління, єдність фізичних, психічних, духовних і соціальних потреб молодих громадян України значною мірою залежить від професійної компетентності тренерів-викладачів з виду спорту, яка разом з загальними (універсальними) компетенціями, необхідними для життя у суспільстві, формується фаховими (спеціальними) компетенціями, що визначаються кваліфікаційними стандартами тренерської професії. Основою для планомірного формування фахових компетенцій майбутнього тренера-викладача є інтеріоризація змісту професійно-орієнтованих дисциплін, у ході якої набуваються спеціальні знання, досвід самостійної діяльності на основі цих знань, а також закладаються основи готовності до успішної реалізації набутих знань і умінь у самостійній професійній діяльності.

На сьогодні здобули висвітлення теоретичні основи формування професійної компетентності цієї категорії фахівців (Ж. Бережна, Є. Гогонов, Д. Дроздов, Н. Зубанова В. Назаренко, А. Нужина, Н. Фазлєєв, С. Хазова, А. Щелкова). Огляд наукових праць указує на те, що питання формування фахових

компетенцій майбутніх тренерів-викладачів у процесі вивчення циклу професійно-орієнтованих дисциплін висвітлено недостатньо. Зокрема, потребують наукового обґрунтування педагогічні умови формування фахових компетенцій майбутніх тренерів-викладачів у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.

Робота виконана за планом НДР Класичного приватного університету.

Мета, завдання роботи, матеріал і методи.

Мета роботи – обґрунтування необхідних і достатніх педагогічних умов формування фахових компетенцій майбутніх тренерів-викладачів у ході вивчення фахових дисциплін.

Результати дослідження.

При визначенні педагогічних умов ми спиралися на перспективні напрями удосконалення викладання професійно-орієнтованих дисциплін, визначені нами у попередніх дослідженнях. Зокрема, такими напрямками виступили: системне спрямування дисциплін циклу професійної підготовки на набуття майбутніми тренерами-викладачами номенклатури фахових компетенцій; розробка та впровадження засобів стимулювання студентів до професійного розвитку; на-

сичення навчального процесу квазіпрофесійними ситуаціями.

Результатом подальшої конкретизації вищезазначених перспективних напрямів стало визначення сутності і характеристика педагогічних умов формування фахових компетенцій майбутніх тренерів-викладачів у процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін.

Першою такою умовою є **розробка і впровадження додаткових компетентісно зорієнтованих змістових модулів визначених професійно зорієнтованих дисциплін.**

Сутність цієї умови полягає у створенні навчально-методичної документації та навчальних програм, що включатимуть крупні розділи і теми, які поєднуюватимуться по характеру матеріалу в модулі.

Ці модулі мають бути спрямовані на навчальні об'єкти, визначені на основі фахових компетенцій. За своїм змістом вони мають представляти повні, відносно самостійні, логічно завершені блоки. У кожному модулі має бути чітко визначена мета і задачі навчання; визначені основні поняття, а також навички й уміння, що формуються у ході засвоєння його змісту; передбачено оцінку і вимірювання обсягу завдань, роботи, відвідування студентом занять; описано початковий, проміжний й остаточний контроль підготовленості студентів.

Кожен модуль має забезпечуватися необхідними дидактичними й методичними матеріалами. Крім того, модульна програма, розроблена на тривалий термін (курс, рік, або весь період навчання) має представлятися кожному студенту з самого початку навчання. Зміст цієї програми має структуруватися з урахуванням комплексних, інтегрованих й часткових дидактичних цілей, які студент має усвідомити як особисто значимий й очікуваний результат. У свою чергу, сукупність модулів має складати єдине ціле у контексті тієї чи іншої навчальної дисципліни [5, с. 77].

Доцільність і актуальність впровадження цієї умови пов'язана із тим, що:

- у відповідності до сучасних нормативних документів, фахова підготовка має організовуватися на основі використання ECTS (чи сумісної з нею системи) і модульних технологій організації освітнього процесу;
- особливості модульної організації навчального процесу докладно розглянуті у науковій літературі, присвяченій підготовці фахівців фізичного виховання і спорту (А. Магрупова [6], К. Локшин [5], А. Черноштан [10] та ін.) у яких доведено доцільність використання модульної технології;
- у британських, канадських, французьких, швейцарських і російських університетах (при наявності певних відмін у переліку дисциплін, термінах навчання, тривалості практики тощо) підготовка фахівців фізичного виховання та спорту здійснюється за кредитно-модульною системою. При цьому ефективність такого навчання не викликає сумнівів;
- в основу розробки змісту модулів покладаються конкретні важливі й емпірично обґрунтовані ком-

петенції, що дозволяє забезпечити високий рівень упорядкованості та технологічності процесу засвоєння студентами професійних знань.

На основі визначення актуальних фахових компетенцій, що не знайшли належного відображення в чинних освітньо-професійних програмах нами було розроблено зміст наступних модулів.

- 1) Модуль «Професійні функції і фахові компетенції тренера-викладача» (дисципліна «Вступ до спеціальності», 1 сем.), завданнями якого є: формування уявлення про особливості професії; сприяння формуванню у майбутніх тренерів-викладачів відчуття приналежності до конкретної професійної спільноти, готовності дотримуватися відповідних поведінкових норм; оцінка наявного рівню та потенціалу розвитку важливих фахових компетенцій студентів.
- 2) Модуль «Теоретичні засади відбору спортсменів» (дисципліна «Теорія і методика викладання обраного виду спорту», 7 сем.), завданнями якого є формування умінь оцінки перспективності спортсменів на основі параметрів їхньої фізичної підготовленості, а також соціально-психологічних особливостей.
- 3) Модуль «Планування спортивного тренування» (дисципліна «Теорія і методика викладання обраного виду спорту», 7 сем.), завданнями якого є: формування аналітичних умінь; знань методики проведення основних тестів фізичної підготовленості у відповідності до виду спорту; умінь і навичок складення річних, макро- та мікроциклових та ін. планів.
- 4) Модуль «Педагогічне забезпечення навчально-тренувального процесу» (дисципліна «Професійна майстерність тренера», 8 сем.), місією якого виступає формування у студентів професійних якостей, необхідних для організації навчально-спортивної та виховної роботи зі спортсменами, зокрема: організаційних здібностей, комунікабельності, упевненості, тактовності, авторитетності.
- 5) Блок змістових модулів «Удосконалення фізичних якостей та участь у змаганнях» (дисципліна СПВ, 2-6 сем.), задачами якого є оволодіння студентами арсеналом вправ, спрямованих на підвищення рівня фізичних якостей спортсмена, знання наслідків їх комплексного застосування, а також формування організованості, як професійної якості майбутнього тренера-викладача.
- 6) Модуль «Практичні засади відбору спортсменів у ДЮСШ», метою якого є формування практичних умінь оцінки перспективності майбутніх спортсменів (дисципліна СПВ, 7 сем.).
- 7) Блок змістових модулів «Підготовка та проведення навчально-тренувальних занять у ДЮСШ» (дисципліна СПВ, 7-8 сем.), завданнями якого є забезпечення зв'язку між теорією та практикою шляхом участі в організації і проведенні змагань у ДЮСШ.

Спрямованість змісту модулів на формування визначених фахових компетенцій майбутніх тренерів-викладачів відображено у табл. 1.

Спрямованість змісту модулів на формування визначених фахових компетенцій тренерів-викладачів

№	Компетенції	Модулі, спрямовані на формування визначених компетенцій						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Аналітичні уміння		+	+				+
2	Знання методики проведення основних тестів фізичної підготовленості у відповідності до виду спорту			+				
4	Організаційні здібності				+			+
5	Володіння арсеналом вправ, спрямованих на підвищення рівня фізичних якостей спортсмена, знання наслідків їх комплексного застосування					+		
6	Уміння виправити помилки при виконанні спортсменами змагальних і тренувальних вправ							+
7	Уміння і навички складення річних, макро-, мікроциклових та ін. планів			+				+
8	Уміння оцінки перспективності спортсменів		+				+	
9	Комунікбельність				+			+
10	Упевненість				+			+
11	Організованість					+		+
12	Самокритичність	+						+
13	Авторитетність				+			+
14	Педагогічний такт				+			+

Пояснення до стовпців таблиці 1: 1) «Професійні функції і фахові компетенції тренера-викладача». 2) «Теоретичні засади відбору спортсменів». 3) «Планування спортивного тренування». 4) «Педагогічне забезпечення навчально-тренувального процесу». 5) «Удосконалення фізичних якостей та участь у змаганнях» (блок змістових модулів). 6) «Практичні засади відбору спортсменів у ДЮСШ». 7) «Підготовка та проведення навчально-тренувальних занять у ДЮСШ» (блок змістових модулів).

Зміст кожного модулю має розкриватися у лекціях, практичних заняттях, самостійній роботі, спрямованих на формування фахових компетенцій майбутніх тренерів. На засвоєння змістового модуля має відводитися 36 академічних годин, які є основою залікового кредиту ECTS (Європейської кредитно трансферної та накопичувальної системи), на основі якої визначається навчальне навантаження, необхідне для засвоєння змістових модулів.

За нашим очікуванням, розробка і впровадження додаткових компетентісно зорієнтованих змістових модулів визначених професійно орієнтованих дисциплін сприятиме подоланню суперечності між відсутністю структурно-логічного зв'язку компетенцій фахівця зі змістом і результатами навчання та необхідністю формування фахових компетенцій тренера-викладача.

Наступною педагогічною умовою формування фахових компетенцій майбутніх тренерів-викладачів виступатиме стимулювання студентів до професійного розвитку на основі роз'яснення сутності професійних функцій і фахових компетенцій тренера-викладача, а також актуалізації їхнього професійного інтересу у ході безпосередньої та опосередкованої взаємодії з агентами професійної соціалізації – викладачами,

спортсменами, видатними тренерами.

Сутність цієї умови полягатиме у впровадженні системи заходів, спрямованих на формування у майбутніх тренерів-викладачів інтересу до різноманітних аспектів майбутньої професійної діяльності. При цьому, формування пізнавального інтересу пов'язуємо з усвідомленням студентом професійної перспективи, рефлексивним спостереженням за процесом і результатами власного професійного становлення, а також порівняння існуючого рівня власної професійної компетентності з її рівнем у досвідчених фахівців.

Використовуючи термін «стимулювання» ми виходимо з розуміння цього терміну як системи заходів, спрямованих на початок, прискорення, здійснення якогось процесу або діяльності [3].

У процесі стимулювання студентів ми спираємося на психологічні механізми, що лежать в основі виникнення та формування у них професійного інтересу до спортивно-педагогічної діяльності. За Г. Бабушкіним, такий інтерес є похідною взаємодії наступних компонентів:

- емоційного, який складають позитивне відношення до професії, впевненість в її виборі, задоволеність вибором;
- мотиваційного, що включає обґрунтування вибору про-

- фесії, виділення чинників, що обумовлюють цей вибір;
- інтелектуального, що наповнюється увлеченням про вибрану професію, знанням її особливостей;
 - вольового, що відображає активність суб'єкта у набутті професійної компетентності [2].

Автор підкреслює, що виникнення інтересу у спортсменів-підлітків до професії тренера починається з появи у них позитивних емоцій відносно спортивно-педагогічної діяльності. Так, він відмічає, що: «Школярі-спортсмени є мимовільними спостерігачами діяльності, яку виконують їх тренери. Постійне спостереження, спочатку випадкове, а потім цілеспрямоване, призводить до того, що школярам починає подобатися професія тренера» [2, с. 20].

Відмітимо, що знайомство з кращими прикладами тренерської професії може й відвернути студента від праці тренера, але буде краще, якщо це відбудеться не після початку професійної діяльності, а на ранніх етапах фахової підготовки.

Г. Бабушкін переконливо показує, що формування компонентів інтересу до професійної діяльності має відбуватися поетапно шляхом «накопичення» особистісних перетворень за рахунок інтеріоризації «зовнішніх» дій у «внутрішні» дії студента [2]. На нашу думку, подібний механізм «накопичення» має виявлятися і при формуванні професійної компетентності майбутніх тренерів-викладачів.

Спіраючись на вищезазначене, ми дійшли висновку про те, що привабливі приклади тренерської діяльності, роз'яснення особливостей професійної діяльності тренера в аудиторному навчальному процесі виступають важливими джерелами виникнення мотивації до професійної діяльності тренера.

Підтвердження припущення про актуальність цієї умови у контексті формування фахових компетенцій майбутніх тренерів-викладачів знаходимо в положеннях соціологічних теорій, а також наявних наукових досліджень, присвячених питанням професійної підготовки кадрів галузі фізичної культури і спорту, зокрема:

- положенні теорії референтних груп (Г. Хаймен, Р. Мертон, Т. Шибутані) про те, що наслідування людиною цінностей і норм поведінки відбувається, перш за все, на основі взаємодії з найближчим авторитетним оточенням;
- положенні І. Манжелей про те, що ключовою умовою успішного набуття студентами фахових компетенцій є пролонговане інтерактивне спілкування з референтними групами, якими виступають тренери та спортивний колектив [7];
- положенні Г. Бабушкіна відповідно якого формування професійно-значущих якостей тренера має бути пов'язане із формуванням інтересу до спортивно-педагогічної діяльності [2];
- положенні О. Августимової та А. Магрупової про пріоритетність у формуванні компетентності майбутніх тренерів їхньої активності у педагогічній взаємодії, що має забезпечуватися внутрішніми рушійними силами, найважливішою з яких виступає мотивація до професійної діяльності [6].

Згідно авторського задуму, роз'яснення сутності професійних функцій тренера-викладача, а також стимулювання студентів до професійного саморозвитку має відбуватися під час засвоєння змісту модулю «Професійні функції і фахові компетенції тренера-викладача» дисципліни «Вступ до спеціальності» (1 сем.), провідними педагогічними методами і формами якого виступатимуть:

- лекції, на яких відбуватиметься попереднє знайомство студентів із системою професійних функцій і компетенцій тренера-викладача, що призвані виконувати роль своєрідних «випереджаючих організаторів пізнавальної діяльності»;
- семінарські заняття, організовані у вигляді круглого столу, на яких відбуватиметься формування у студентів професійного інтересу у ході безпосередньої і опосередкованої взаємодії з викладачами, спортсменами, видатними тренерами;
- самостійна робота, у ході якої відбуватиметься робота студентів з біографічною літературою та фільмами, присвяченими видатним спортсменам і тренерам.

Під час спілкування фахівців і студентів у ході засвоєння змісту цього модулю доцільно поставити перед студентами проблему професійної придатності, усвідомлення якої виступатиме ініціатором аналізу власних психофізіологічних можливостей, самооцінки цих можливостей і «примірюванню» своїх здібностей до вимог професійної діяльності. При цьому, зміст спілкування має бути емоційно насиченим, стимулювати пізнавальну активність студентів, викликати у них особистий інтерес.

Стимулювання студентів до професійного розвитку на основі роз'яснення сутності професійних функцій і фахових компетенцій тренера-викладача, а також актуалізації їхнього професійного інтересу у ході безпосередньої та опосередкованої взаємодії з агентами професійної соціалізації – викладачами, спортсменами, видатними тренерами, за нашим припущенням, сприятиме подоланню суперечності між необхідністю емоційної, інтелектуальної та вольової участі студентів у засвоєнні фахових компетенцій та відсутністю зацікавленості студентів у набутті цих компетенцій.

Наступною педагогічною умовою виступатиме використання нетрадиційних лекційних форм, спрямованих на набуття студентами когнітивної основи компетенцій.

Сутність цієї умови полягає у широкому використанні нетрадиційних форм лекцій (проблемної, лекції-дискусії, лекції-візуалізації, лекції-прес-конференції, бінарної лекції та ін.) з метою підвищення ефективності засвоєння студентами знань, покладених в основу компетенцій, що формуються.

За нашим задумом, провідними формами трансляції знань виступатимуть лекції-прес-конференції. Ця форма лекційного заняття передбачає, що після оголошення теми, викладач звертається з пропозицією у письмовій формі ставити питання за визначеною темою. Протягом двох-трьох хвилин студенти

формулюють питання, відповідь на які їх цікавить найбільше, і передають викладачеві, який протягом трьох-п'яти хвилин сортує питання за їх змістом після чого починає лекцію.

Сама лекція будується як зв'язний текст, у процесі викладення якого формулюються відповіді на ті запитання, що найбільш цікавлять студентів. У кінці лекції викладач підводить підсумок у формі аналізу інтересів і знань студентів.

Іншою формою виступатиме лекція-візуалізація, що представляє собою паралельне викладення інформації в усній та візуальній формах. У нашому випадку, наочність забезпечуватиметься за рахунок образотворчих (слайди, рисунки) та символічних (схеми, таблиці) засобів.

Читання такої лекції зводитиметься до розгорнутого коментування підготовлених візуальних матеріалів, які забезпечують систематизацію наявних знань.

Вибір означених нетрадиційних форм лекцій зумовлюється їх перевагами у співвідношенні із традиційними лекціями, а саме:

- більш високим рівнем співтворчості між студентами та викладачем;
- економією часу при отриманні нових знань, а також повторенні відомого матеріалу;
- більш високим потенціалом в активізації самостійної пізнавальної діяльності студентів та ін.

За нашим задумом, використання нетрадиційних лекційних форм найбільш доцільно під час засвоєння змісту модулів «Теоретичні засади відбору спортсменів» а також «Планування спортивного тренування».

Ми очікуємо, що використання нетрадиційних лекційних форм, спрямованих на набуття студентами когнітивної основи компетенцій сприятиме подоланню суперечності між необхідністю активізації пізнавальної діяльності майбутніх тренерів-викладачів і відсутністю їхнього інтересу до професійного розвитку.

Останньою педагогічною умовою виступатиме створення у навчальному процесі ситуацій, що відтворюють особливості соціально-психологічної, а також операційної складових тренерської діяльності і виступають засобом освоєння її змісту, організаційних форм, цінностей і норм.

Сутність цієї умови полягає у тому, що відбір змісту підготовки майбутніх тренерів-викладачів має структуруватися на основі особливостей майбутньої професійної діяльності.

Найбільш повно такий підхід розроблений у теорії контекстного навчання, сутність якого полягає в організації активності студентів відповідно до закономірностей переходу від навчальних текстів, знакових систем як матеріальних носіїв минулого досвіду до мінливої професійної діяльності [4, с. 33].

Компетентнісно-орієнтована підготовка фахівця фізичної культури і спорту із застосуванням форм та методів контекстного навчання характеризується тим, що засвоєння абстрактних за своєю сутністю педагогічних знань «накладено на канву» професійно-педагогічної діяльності, що забезпечує їх усвідомлення

та засвоєння студентом як засобу її здійснення та регуляції [9].

Ключовим поняттям теорії контекстного навчання виступає «квазіпрофесійна діяльність», сутністю якої є відтворення в аудиторних умовах динаміки тієї чи іншої професійної діяльності, відносин і дій зайнятих у ній людей [4, с. 34].

При контекстному навчанні метою діяльності студента стає не оволодіння системою інформації, основами наук, а формування здібностей до виконання професійних функцій. Засвоєння інформації студентом займає структурне місце мети діяльності лише до певного моменту, а потім ця інформація має отримати розвинену практику свого застосування як засіб регуляції діяльності, яка поступово набуває рис професійної [4, с. 35].

Аргументами на підтвердження актуальності та доцільності створення цієї умови виступають наступні міркування:

- спільною позицією переважної кількості авторів є положення про те, що процес формування професійної компетентності фахівців фізичного виховання і спорту має забезпечуватися побудовою всіх видів навчальної діяльності в логіці майбутньої професії. При цьому, особлива роль відводиться широкому використанню активних методів навчання на аудиторних заняттях [1; 8; 9];
- для досконалого оволодіння тренерською професією є необхідним особистий досвід участі в тренувальному процесі обраного виду спорту вже на ранніх етапах професійної підготовки. Саме спортивне тренування (у разі його організації в рамках навчального процесу) для майбутнього тренера-викладача виступає специфічною квазіпрофесійною діяльністю, у ході якої створюються ситуації, що виступають засобом засвоєння змісту, динаміки, організаційних форм, цінностей, норм і завдань тренерської професії [8].

У відповідності до нашого задуму, ця умова створюватиметься за рахунок:

- участі студентів у навчально-тренувальному процесі та тренуваннях і змаганнях у межах блоку змістових модулів «Удосконалення фізичних якостей та участь у змаганнях», а також модулі «Змагальна підготовка»;
- проведення і організації студентами практичних занять і тренувань (бригадним методом) з корекцією неефективних стереотипів професійної поведінки за допомогою сучасних медіа технологій у межах модулю «Підготовка та проведення навчально-тренувальних занять у ДЮСШ»;
- широкого використання активних методів навчання (зокрема, методу Case-study) на методичних і семінарських заняттях під час засвоєння студентами змісту модулю «Педагогічне забезпечення навчально-тренувального процесу»;
- участі студентів у наборі дітей до спортивних шкіл у рамках модулю «Практичні засади відбору спортсменів у ДЮСШ».

Логічним завершенням процесу формування фахо-

вих компетенцій визначено п'ятитижневу тренерську практику, спрямовану на реалізацію набутих під час навчання знань і умінь в умовах реальної професійної діяльності.

Ми очікуємо, що створення у навчальному процесі ситуацій, що відтворюють особливості соціально-психологічної, а також операційної складових тренерської діяльності і виступають засобом освоєння її змісту, організаційних форм, цінностей і норм сприятиме подоланню суперечності між абстрактним характером предмету навчальної діяльності і реальним предметом майбутньої професійної діяльності, а також між виконавською позицією студента в традиційному навчанні і ініціативною позицією фахівця в трудовій діяльності.

Висновки.

Таким чином, формування фахових компетенцій у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін набудатиме ефективності за таких педагогічних умов:

- розробка і впровадження додаткових компетентісно-зорієнтованих змістових модулів професійно орієнтованих дисциплін;

- стимулювання студентів до професійного розвитку на основі актуалізації їхнього професійного інтересу у ході роз'яснення сутності професійних функцій і фахових компетенцій тренера-викладача, а також безпосередньої та опосередкованої взаємодії з агентами професійної соціалізації – викладачами, спортсменами, видатними тренерами;
- використання нетрадиційних форм лекцій, спрямованих на набуття студентами когнітивної основи компетенцій;
- створення у навчальному процесі ситуацій, що відтворюють особливості соціально-психологічної, а також операційної складових тренерської діяльності і виступають засобом освоєння її змісту, організаційних форм, цінностей і норм.

Подальші дослідження плануємо спрямувати на експериментальну перевірку ефективності визначених педагогічних умов формування фахових компетенцій у процесі вивчення студентами професійно-орієнтованих дисциплін.

Література

1. Августимова О.С. Методика формирования управленческой компетентности у студентов вузов физической культуры : дис. ... кандидата педагогических наук : 13.00.04. – Волгоград, 2004. – 182 с. : ил.
2. Бабушкин Г. Д. Психологические механизмы возникновения и формирования профессионального интереса к спортивно-педагогической деятельности // Теория и практика физ. культуры. – 1996. – № 1. – С. 20-22.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. – К. : Ірпінь : ВТФ „Перун”, 2003. – 1440 с.
4. Вербицкий А. А. Концепция знаково-контекстного обучения в вузе // Вопросы психологии. – 1987. – № 5. – С. 31-39.
5. Локшин К. В. Формирование управленческой готовности будущего менеджера физической культуры при обучении специальным дисциплинам: дис. ... кандидата педагогических наук : 13.00.08. – Москва, 2008. – 175 с. : ил.
6. Магруппова А. А. Организационно-педагогические условия формирования у студентов вузов физической культуры готовности к управленческой деятельности : дис. ... кандидата педагогических наук : 13.00.04. – Челябинск, 2000. – 152 с.
7. Манжелей И.В. Актуализация педагогического потенциала физкультурно-спортивной среды : : дис. ... доктора педагогических наук 13.00.04 – Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры. – Тюмень, 2005. – 441 с.
8. Пономар'ов В. О. Формування професійно-педагогічної компетентності майбутнього тренера з атлетичної гімнастики у процесі фахової підготовки: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. — Запоріжжя, 2010. — 20 с. — укр.
9. Фазлеев Н. Ш. Компетентно ориентированный подход к профессиональной подготовке педагога по физической культуре и спорту // Теория и практика физ. культуры. – 2005. – № 12. – С. 9-12.
10. Черноштан А. Г. Професійна підготовка майбутнього вчителя фізичного виховання на основі модульно-рейтингової технології навчання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». – Луганськ, 2002. – 21 с.

Информация об авторе:

Буренко Марина Сергеевна
burenko_marina@mail.ru
Классический частный университет
ул. Жуковского 70-б, Запорожье, 69002, Украина.
Поступила в редакцию 12.03.2012г.

References:

1. Avgustimova O.S. *Metodika formirovaniia upravlencheskoj kompetentnosti u studentov vuzov fizicheskoj kul'tury* [Method of forming administrative competence for the students of higher institutes of physical culture], Cand. Diss., Volgograd, 2004, 182 p.
2. Babushkin G. D. *Teoriia i praktika fizicheskoj kul'tury* [Theory and practice of physical culture], 1996, vol.1, pp. 20-22.
3. Busel V.T. *Velikij tлумachnij slovník suchasnoyi ukrayins'koyi movi* [Large explanatory dictionary of modern Ukrainian], Irpin, Perun, 2003, 1440 p.
4. Verbickij A. A. *Voprosy psikhologii* [Questions of psychology], 1987, vol. 5, pp. 31-39.
5. Lokshin K. V. *Formirovanie upravlencheskoj gotovnosti budushchego menedzhera fizicheskoj kul'tury pri obuchenii special'nym disciplinam* [Forming of administrative readiness of future manager of physical culture at teaching special disciplines], Cand. Diss., Moscow, 2008, 175 p.
6. Magrupova A. A. *Organizacionno-pedagogicheskie usloviia formirovaniia u studentov vuzov fizicheskoj kul'tury gotovnosti k upravlencheskoj deiatel'nosti* [Organizationally-pedagogical terms of forming for the students of higher institutes of physical culture of readiness to administrative activity], Cand. Diss., Chelyabinsk, 2000. 152 p.
7. Manzhelej I.V. *Aktualizaciia pedagogicheskogo potentsiala fizkul'turno-sportivnoj sredy* [Actualization of pedagogical potential to athletic-sporting environments], Tyumen', 2005, 441 p.
8. Ponomar'ov V. O. *Formuvannia profesijnno-pedagogichnoyi kompetentnosti majbutn'ogo trenera z atletichnoyi gimnastiki u procesi fakhovoyi pidgotovki* [Forming professionally pedagogical to the competence of future trainer from an athletics gymnastics in the process of professional training], Cand. Diss., Zaporizhzhya, 2010, 20 p.
9. Fazleev N. Sh. *Teoriia i praktika fizicheskoj kul'tury* [Theory and practice of physical culture], 2005, vol.12, pp. 9-12.
10. Chornoshtan A. G. *Profesijna pidgotovka majbutn'ogo vchitelia fizichnogo vikhovannia na osnovi modul'no-rejtingovoyi tekhnologiyi navchannia* [Professional preparation of future teacher of physical education on the basis of module-rating technologies of studies], Cand. Diss., Lugansk, 2002, 21 p.

Information about the author:

Burenko M.S.
burenko_marina@mail.ru
Classic Private University
Zhukovskogo str. 70-b, Zaporozhia, 69002, Ukraine.
Came to edition 12.03.2012.